

leggen met Knokploegen als die van de gebroeders Gootjes.¹ De Knokploegen die hij wist op te sporen, waren niet alle tot medewerking bereid. Een van de felste en meest agressieve groepen bijvoorbeeld, de KP-Meppel (dit was een groep die in Drente in de zomer van '43 boerderijen van NSB'ers in brand ging steken en gevaarlijk geachte NSB'ers ging liquideren), voelde er niets voor om de buit van overvallen in Drente en omgeving aan onderduikers buiten Drente ten goede te laten komen, 'men gaf er de eigen onderduikers liever twee bonkaarten dan het surplus af te dragen voor bijv. Amsterdam dat er tekort kwam. De Top' (de landelijke leiding) 'kon daar woedend om worden maar Drente had er maling aan.'² Soms waren het in de zomer van '43 provinciale LO-leiders die de opbrengst van 'kraken', door regionale Knokploegen uitgevoerd, in handen kregen: zo kwam een deel van de distributiebescheiden die eind juli '43 in Huizen (Noord-Holland) 'gekraakt' waren door een groepje Amsterdamse studenten en enkele leden van een andere zelfstandige organisatie, de Oranje-Vrijbuiters, bij de LO-leiding in Utrecht en Zuid-Holland terecht.³ De leiding van de LO had in die tijd dus nog geen eigen Knokploeg. Tot de oprichting daarvan werd op 14 augustus '43 te Amersfoort besloten. Roukema kreeg opdracht, voor de vorming van één of meer Knokploegen te zorgen, en toen hij door een maagbloeding uitgeschakeld werd, namen twee leden van de leiding, Hilbert van Dijk en Izaak van der Horst (beiden kwamen uit Kampen, de eerste was er banketbakker geweest, de tweede klerk op een notariskantoor), de opdracht over. Zij zaten evenwel al tot over hun oren in het LO-werk, en de centralisatie van bestaande Knokploegen en de vorming van nieuwe

¹ De gebroeders Gootjes zijn, na verscheidene overvallen uitgevoerd te hebben, op 11 februari '44 te Middelstum door een inwoner verraden. De *Sicherheitspolizei* deed toen een inval in de woning waarin zij zich bevonden; beiden wisten een weiland in de buurt te bereiken. Jacob Gootjes was gewond, Pieter wilde hem niet in de steek laten. Toen uit Groningen een *Kommando* van de *Ordnungspolizei* gearriveerd was, werden zij van 80 meter afstand met de karabijn doodgeschoten.

² Rogier van Aerde in *Het Grote Gebod*, dl. I, p. 365. ³ In die tijd bereikte ook de buit van een 'kraak', door de Oranje-Vrijbuiters te IJsselmuiden gepleegd, de LO-leiding. Hilbert van Dijk, een van de LO-leiders, liet de bonkaarten bij die gelegenheid naar de landelijke 'beurs' brengen door enkele Urker meisjes die de kaarten onder hun wijde rokken verborgen hadden. De Oranje-Vrijbuiters moet men zien als een zelfstandig werkende Knokploeg die, schijnt het, in Utrecht haar voornaamste basis had; de groep werd eind augustus '43 opgerold door de *Sicherheitspolizei* en als gevolg hiervan werden in februari '44 achttien personen, na ter dood veroordeeld te zijn, gefusilleerd. Van de zes personen die samen met Gerrit van der Veen gefusilleerd werden, waren twee lid geweest van de groep der Oranje-Vrijbuiters.